

Organebau a Addaswyd yn Enetig (GMO): Y broses awdurdodi ar gyfer eu tyfu

Gorffennaf 2014

Cyflwyniad

Rhodddwyd awdurdodiad i dyfu cnydau GMO yn yr Undeb Ewropeaidd (yr UE) yn dilyn cais gan gwmni. Mae'r broses ddeddfwriaethol yn cynnwys sawl cam, gan gynnwys asesiad risgiau gwyddonol, ymgynghoriad cyhoeddus a phenderfyniad terfynol lle gall aelod-wladwriaethau gymeradwyo neu wrthod cynnig y Comisiwn Ewropeaidd (y Comisiwn) drwy fwyafrif cymwysedig.

Mae'r polisi ar gnydau GMO yng Nghymru wedi'i ddatganoli i Lywodraeth Cymru ond mae'n ofynnol iddi weithredu'n unol â deddfwriaeth Ewrop. Fel yr aelod-wladwriaeth, mae'r DU yn gyfrifol am gynrychioli Cymru ar y mater hwn ar lefel yr UE. Felly, os hoffai Llywodraeth Cymru wahardd tyfu cnwd a dyfir yn yr UE yng Nghymru, byddai angen iddi wneud hynny drwy'r DU.

Mewn sawl achos hyd yma, mae aelod-wladwriaethau wedi methu â chyrraedd mwyafrif cymwysedig a gwelwyd hollt amlwg o fewn y Cyngor. Yn yr achos hwn, caiff y Comisiwn awdurdodi, ar yr amod y deuir i farn gadarnhaol ar ôl cwblhau asesiad risg. Roedd yr hollt rhwng aelod-wladwriaethau wedi arwain at oedi mawr yn y broses o wneud penderfyniadau.

Yn 2010, nododd y Comisiwn gynnig ar gyfer Rheoliad i ddiwygio'r system awdurdodi bresennol a'r anghytundeb llwyr a geir dro ar ôl tro rhwng y gwledydd. Bu oedi gyda'r cynnig ar ôl i aelod-wladwriaethau fynegi pryder, ond yn ddiweddar mae wedi'i ailystyried yn dilyn cymhlethdodau ynghylch awdurdodi india-corn 1507. Nod y cynigion yw rhoi mwy o hyblygrwydd i aelod-wladwriaethau gyfyngu neu wahardd tyfu cnydau GMO yn seiliedig ar feini prawf moesegol a moesol, yn ogystal â rhai gwyddonol.

Mae'r Nodyn Ymchwil hwn yn rhoi crynodeb o'r broses bresennol a'r cynigion am newid.

Y broses awdurdodi bresennol

Rhodddwyd awdurdodiad i dyfu cnydau GMO yn yr UE yn dilyn cais gan gwmni, ac mae'r penderfyniad y daethpwyd iddo yn sgîl hynny'n gymwys i bob gwlad yn yr UE. Gellir cyflwyno ceisiadau o dan **Reoliad (EC) Rhif 1829/2003**¹ ar fwyd a phorthiant a addaswyd yn enetig neu o dan **Gyfarwyddeb 2001/18/EC**² ar gyfer gollwng cnydau GMO i'r amgylchedd yn fwiadol.

Asesiad risg

Yn dilyn cais o dan Reoliad 1829/2003, mae **Awdurdod Diogelwch Bwyd Ewrop**³ yn asesu'r risgiau cysylltiedig i'r amgylchedd, iechyd pobl a diogelwch anifeiliaid. Yn achos tyfu, mae Awdurdod Diogelwch Bwyd Ewrop yn dirprwyo'r asesiad risg amgylcheddol i aelod-wladwriaeth sy'n anfon ei adroddiad asesu at yr Awdurdod. Fel arfer, bydd yr Awdurdod yn cynnal ei asesiad o fewn chwe mis i gael y cais ac yn rhoi barn wyddonol a gyhoeddir yng **Nghyfnodolyn Awdurdod Diogelwch Bwyd Ewrop**⁴. Bydd yr Awdurdod yn rhoi ei farn i'r Comisiwn a gwledydd yr UE.

¹ Rheoliad (EC) **Rhif 1829/2003** [fel ar 14 Chwefror 2014]

² Cyfarwyddeb **2001/18/EC** [fel ar 14 Chwefror 2014]

³ **Awdurdod Diogelwch Bwyd Ewrop** [fel ar 14 Chwefror 2014]

⁴ **Cyfnodolyn Awdurdod Diogelwch Bwyd Ewrop** [fel ar 14 Chwefror 2014]

Mae'r weithdrefn ychydig yn wahanol o dan Gyfarwyddeb 2001/18. Mae'n rhaid i gwmnïau wneud cais i awdurdod cymwys gwlad yr UE lle caiff y cnwd GMO ei farchnata yn y lle cyntaf. Bydd y wlad honno'n llunio adroddiad asesu o fewn 90 diwrnod. Os bydd gwlad arall o fewn yr UE yn gwrthwynebu'r adroddiad asesu yn rhesymol, caiff y cais ei anfon at Awdurdod Diogelwch Bwyd Ewrop.

Ymgynghoriad Cyhoeddus

Mae Awdurdod Diogelwch Bwyd Ewrop yn sicrhau bod y crynodeb o'r cais ar gael i'r cyhoedd, heblaw am agweddau cyfrinachol. Unwaith iddo gael ei gyhoeddi, gall y cyhoedd wneud sylwadau (am 30 diwrnod) ar wefan y Comisiwn⁵ ar gyfer ceisiadau o dan Reoliad 1829/2003, ac ar wefan y Ganolfan Ymchwil ar y Cyd⁶ ar gyfer yr adroddiad asesu gan 'briif' wlad yr UE o dan Gyfarwyddeb 2001/18.

Y Penderfyniad Terfynol

O fewn tri mis o gael barn Awdurdod Diogelwch Bwyd Ewrop, dylai'r Comisiwn gymeradwyo neu wrthod yr awdurdodiad. Mae cynrychiolwyr aelod-wladwriaethau yn cymeradwyo cynnig y Comisiwn drwy fwyafrif cymwysedig ar gyfer:

- Y **Pwyllgor Sefydlog ar y Gadwyn Fwyd ac Iechyd Anifeiliaid**⁷ os cyflwynir y cais o dan Reoliad 1829/2003;
- Y **Pwyllgor Rheoleiddio o dan Gyfarwyddeb 2001/18/EC** os cyflwynir y cais o dan Gyfarwyddeb 2001/18.

Caiff y cynnig ei gymeradwyo os bydd y naill Bwyllgor neu'r llall yn ei gymeradwyo. Os nad oes barn, gall y Comisiwn alw **Pwyllgor Apêl** lle gall gwledydd yr UE gymeradwyo/gwrthod y cynnig. Os na fydd y Pwyllgor Apêl yn gwneud penderfyniad, gall y

⁵ Y Comisiwn Ewropeaidd **Ymgynghoriadau cyhoeddus ar geisiadau i awdurdodi bwyd a phorthiant a addaswyd yn enetig o dan Reoliad 1829/2003** [fel ar 19 Chwefror 2014]

⁶ Y Ganolfan Ymchwil ar y Cyd **Gollwng cnydau GMO yn Fwriadol a'u rhoi ar Farchnad yr UE - Cofrestr GMO** [fel ar 14 Chwefror 2014]

⁷ Y Comisiwn Ewropeaidd **Y Pwyllgor Sefydlog ar y Gadwyn Fwyd ac Iechyd Anifeiliaid** [fel ar 14 Chwefror 2014]

Comisiwn gymeradwyo'r cynnig.⁸ Mae awdurdodiadau'n ddilys am ddeng mlynedd a gellir eu hadnewyddu.

Y 'cymal diogelu'

- **Mae Erthygl 23 o Gyfarwyddeb 2001/18**, y 'cymal diogelu', yn caniatáu i aelod-wladwriaethau gyfyngu neu wahardd tyfu neu ddefnyddio cynnyrch GMO awdurdodedig, neu wahardd hyn, os oes ganddynt dystiolaeth wyddonol newydd neu ychwanegol sy'n profi bod y cynnyrch yn berygl i'r amgylchedd a/neu iechyd pobl o fewn eu tiriogaeth. Er mwyn profi bod digon o dystiolaeth, bydd yn rhaid i'r aelod-wladwriaeth gynnal adolygiad o'r asesiad risg amgylcheddol gwreiddiol a gwblhawyd pan awdurdodwyd cnwd GMO yn y lle cyntaf. Er mwyn asesu teilyngdod gwyddonol yr honiadau, gall y Comisiwn gyflwyno tystiolaeth yr aelod-wladwriaeth i Awdurdod Diogelwch Bwyd Ewrop a fydd yn rhoi barn ar ddilysrwydd y dystiolaeth newydd. Ar ôl cael barn wyddonol gan yr Awdurdod, bydd y Comisiwn yn cyflwyno cynigion drafft i'r Pwyllgor Sefydlog ar y Gadwyn Fwyd ac Iechyd Anifeiliaid yn galw ar i'r Pwyllgor naill ai gytuno â gwaharddiad yr aelod-wladwriaeth neu ei ddiddymu. Bydd y Pwyllgor yn pleidleisio i gymeradwyo neu wrthod cynigion y Comisiwn. Os na all y Pwyllgor ddod i benderfyniad, anfonir y cynigion at **Gyngor y Gweinidogion** (y Cyngor) er mwyn iddo benderfynu arnynt. Os na fydd y Cyngor yn ymateb i'r cynigion o fewn amserlen benodol, bydd y Comisiwn yn cymeradwyo'r cynnig.⁹

⁸ Penderfyniad y Cyngor ar 28 Mehefin 1999 yn gosod y gweithdrefnau ar gyfer yr ymarfer o weithredu pwerau a gyflwynir i'r Comisiwn (**OJ L 184, 17.7.1999, t. 23**)

⁹ Nodir y weithdrefn gwneud penderfyniadau yn **Erthygl 5 o Benderfyniad 1995/486/EC** [fel ar 19 Chwefror 2014]

India-corn 1507

Ar 26 Medi 2013, cyflwynodd **Llys Cyffredinol yr Undeb Ewropeaidd** ddyfarniad a oedd yn nodi bod y Comisiwn wedi methu â gweithredu ar gais gan **Pioneer** ('DuPont Pioneer' erbyn hyn) i awdurdodi tyfu **india-corn 1507**¹⁰ a gyflwynwyd yn 2001 o dan Gyfarwyddeb 2001/18.

Cyflwynodd Pioneer yr achos cyntaf yn erbyn y Comisiwn yn 2007 am fethu â chyflwyno penderfyniad awdurdodi i bleidleisio arno i'r Pwyllgor Rheoleiddio. Daeth y Llys â'r achos hwn i ben ar ôl i'r Comisiwn gyflwyno'r cynnig i'r Pwyllgor Rheoleiddio ym mis Chwefror 2009, ar gyfer penderfyniad awdurdodi drafft. Fodd bynnag, methodd y Pwyllgor â rhoi barn. Yn 2010, cyflwynodd Pioneer ail achos yn erbyn y Comisiwn am beidio â chyfeirio cynnig i'w awdurdodi i'r Cyngor am na chafwyd barn gan y Pwyllgor Rheoleiddio, yn unol â'r weithdrefn bwyllgoreg a oedd yn gymwys ar y pryd.¹¹

Yn unol â'r dyfarniad hwn, cyfeiriodd y Comisiwn y cais i dyfu india-corn 1507 at y Cyngor lle mai'r Gweinidogion oedd yn gyfrifol am roi safbwynt ar y cais drwy fwyafrif cymwysedig. Roedd Awdurdod Diogelwch Bwyd Ewrop eisoes wedi cyflwyno barn ar y cais yn 2005, 2006, 2008, 2011 a 2012.¹² Ar 11 Chwefror 2014, ar ôl trafodaeth (ar ôl i'r gwledydd gefnogi cynnig gan Ffrainc i annog trafodaethau ffurfiol yn hytrach na 'gweithdrefn ysgrifenedig'¹³) cafwyd pleidlais wedi'i rhannu ymhlith yr aelod-wladwriaethau. Mae bellach yn rhwymedigaeth ar y Comisiwn i gymeradwyo tyfu india-corn 1507 (y cnwd biotechnoleg arwyddocaol cyntaf mewn dros ddegawd a'r ail gnwd india-corn GM yn yr UE) gan

¹⁰ Datblygwyd india-corn 1507 a addaswyd yn enetig (India-corn Bt) i gyflwyno ymwrthedd i larfâu gwyfynod niweidiol penodol ar gyfer india-corn, fel tyllbryf india-corn Ewrop. Ar hyn o bryd mae wedi'i awdurdodi yn yr UE ar gyfer bwyd a phorthiant, ond mae'r awdurdodiad ar gyfer ei dyfu yn mynd rhagddo.

¹¹ Penderfyniad y Cyngor ar 28 Mehefin 1999 yn gosod y gweithdrefnau ar gyfer yr ymarfer o weithredu pwerau a gyflwynir i'r Comisiwn (**OJ L 184, 17.7.1999, t. 23**)

¹² Europa, **GMO: Y Comisiwn yn gofyn i'r Cyngor gytuno ar ei gynnig i roi mwy o gyfrifoldeb i aelod-wladwriaethau o ran tyfu** 6 Tachwedd 2013 [fel ar 17 Chwefror 2014]

¹³ AGRAFACTS Rhif 02/14 10 Ionawr 2014

nad oedd gan y 19 o wledydd a wrthododd y cynnig i dyfu india-corn 1507 y mwyafrif gofynnol i rwystro'r cynnig.¹⁴

Ar ôl pleidlais y Cyngor, dywedodd Rheolwr Cyfathrebu DuPont Pioneer yn Ewrop:

We are now confident that the European Commission, based on the seven positive safety opinions published by the EFSA, will adopt the decision for approval again as required under E.U. law. 1507 maize meets all EU regulatory requirements and should be approved for cultivation without further delay...The European Union has a legal obligation to itself, to its farmers and scientists and to its trade partners to follow the revised EU biotech legislation...¹⁵

Mae Sbaen, yr unig wlad sy'n debygol o dyfu india-corn 1507 yn eang, wedi croesawu'r awdurdodiad ac wedi annog yr UE i ganiatáu i ffermwyr ddefnyddio'r dechnoleg a all ddatrys problemau go iawn a lleihau'r defnydd o bryfladdwyr.¹⁶

Fodd bynnag, mae'r broses ddeddfwriaethol sy'n ymwneud ag awdurdodi india-corn 1507 wedi'i beirniadu gan gyrff anllywodraethol amgylcheddol a dywedodd Marco Contiero (Cyfarwyddwr Polisi Amaethyddol yr UE Greenpeace):

The Commission cannot ignore the scientific, political and legal concerns voiced by a large majority of countries, by two thirds of the European Parliament and supported by most EU citizens.¹⁷

¹⁴ AGRAFACTS Rhif 11/14 12 Chwefror 2014

¹⁵ Truth about trade and technology, **DuPont Pioneer Seed Corn Clears EU Regulatory Hurdles, But...** 20 Chwefror 2014 [fel ar 17 Mawrth 2014]

¹⁶ AGRAFACTS Rhif 11/14 12 Chwefror 2014

¹⁷ *ibid*

Nid oedd Aelodau o Senedd Ewrop yn cefnogi'r cynnig, gan ddweud y gallai beryglu glöynnod byw a gwyfynod, ac roeddent yn annog y Comisiwn i beidio â chymeradwyo nac adnewyddu cynyda GM hyd nes y caiff y dulliau asesu rig eu gwella.¹⁸

Ar 12 Chwefror 2014 bygythiodd grŵp Gwyrdd Senedd Ewrop gyflwyno cynnig o gerydd yn erbyn y Comisiwn, ar ôl iddo gymeradwyo'r awdurdodiad o india-corn 1507.

Mae'r cymhlethdodau sy'n ymwneud ag awdurdodi india-corn 1507, yn ogystal â'r bleidlais sydd wedi'i rhannu ymhlith yr aelod-wladwriaethau, wedi arwain at alw am adfer y cynigion a gyflwynwyd gan y Comisiwn dair blynedd yn ôl (2010)¹⁹. Mae'r Comisiynydd Iechyd a Pholisi Defnyddwyr, Tonio Borg, wedi croesawu'r gwaith o adfer y cynlluniau i ddatrys yr anghytundeb llwyr presennol ar y broses awdurdodi.²⁰

Newidiadau arfaethedig mewn deddfwriaeth

Y Cynnig ar gyfer Rheoliad a fydd yn diwygio Cyfarwyddeb 2001/18/EC

Ym mis Gorffennaf 2010 cyhoeddodd y Comisiwn gynnig drafft ar gyfer **Rheoliad sy'n diwygio Cyfarwyddeb 2001/18** (COM(2010)375).²¹ Byddai'r diwygiad hwn yn ceisio rhoi sail gyfreithiol i aelod-wladwriaethau benderfynu ar dyfu cynydau GMO am resymau sy'n wahanol i'r rheini sy'n seiliedig ar asesiad gwyddonol o risgiau amgylcheddol a dynol. Mae'r rhain yn cynnwys meini prawf moesegol a moesol, gan roi mwy o hyblygrwydd i aelod-

¹⁸ AGRAFACTS Rhif 11/14 12 Chwefror 2014 ac AGRAFACTS Rhif 04/14 17 Ionawr 2014

¹⁹ Y Comisiwn Ewropeaidd **Cynnig am reoliad a fydd yn diwygio Cyfarwyddeb 2001/18/EC o ran y posibilrwydd i aelod-wladwriaethau gyfyngu ar neu wahardd tyfu cynydau GMO yn eu tiriogaeth** 13 Gorffennaf 2010, COM(2010) 375 terfynol [fel ar 19 Chwefror 2014]

²⁰ Europa, **GMO: Y Comisiwn yn gofyn i'r Cyngor gytuno ar ei gynnig i roi mwy o gyfrifoldeb i aelod-wladwriaethau o ran tyfu** 6 Tachwedd 2013 [fel ar 17 Chwefror 2014]

²¹ Y Comisiwn Ewropeaidd **Cynnig am reoliad a fydd yn diwygio Cyfarwyddeb 2001/18/EC o ran y posibilrwydd i aelod-wladwriaethau gyfyngu ar neu wahardd tyfu cynydau GMO yn eu tiriogaeth** 13 Gorffennaf 2010, COM(2010) 375 terfynol [fel ar 19 Chwefror 2014]

wladwriaethau. Gallai aelod-wladwriaethau gyfyngu neu wahardd tyfu cynydau GMO mewn rhan o'u tiriogaeth neu yn y tiriogaeth gyfan heb orfod defnyddio'r mesurau diogelu sydd, hyd yma, heb eu cefnogi gan Awdurdod Diogelwch Bwyd Ewrop (er y gellir parhau i fynegi pryderon o ran iechyd a'r amgylchedd o dan y cymal diogelu presennol). Ni fyddai angen i'r Comisiwn awdurdodi penderfyniadau, ond byddai angen i aelod-wladwriaethau roi gwybod i aelod-wladwriaethau eraill a'r Comisiwn fis cyn cymeradwyo eu mesurau (yn y cynnig gwreiddiol). Byddai'n rhaid i aelod-wladwriaethau hefyd barchu egwyddorion cyffredinol y Cytuniadau a'r Farchnad Sengl, a bod yn gydnaws â rhwymedigaethau rhyngwladol yr UE.

Mae'r cynigion yn destun y weithdrefn cydbenderfynu lle mae'n rhaid i'r Cyngor a Senedd Ewrop gytuno arnynt.

Statws presennol y Rheoliad arfaethedig

Gwrthwynebwyd y cynigion gwreiddiol, ac roedd Ffrainc a'r Almaen yn pryderu y gallai arwain at rannu marchnad fewnol yr UE ac achosi problemau gyda Sefydliad Masnach y Byd. Dywedodd Pwyllgor Economaidd a Chymdeithasol Ewrop y canlynol ynghylch y cynnig drafft:

...creates more vagueness than certainty and could in practice result in a proliferation of (legally unstable) measures being adopted by the States and regions, which could affect the operation of the EU's internal market, the legal security of operators and the credibility of the system as a whole.²²

Y Cyngor

Ym mis Mawrth 2011 cyfarfu Gweinidogion yr Amgylchedd yr UE ym Mrwsel i drafod rhestr o'r rhesymau posibl pam y gallai aelod-wladwriaethau unigol ddewis gwahardd tyfu cynydau GMO. **Roedd**

²² BARN Comisiwn Economaidd a Chymdeithasol Ewrop **ar Gynnig am Reoliad a fydd yn diwygio Cyfarwyddeb 2001/18/EC o ran y posibilrwydd i aelod-wladwriaethau gyfyngu a gwahardd tyfu cynydau GMO yn eu tiriogaeth** COM(2010) 375 terfynol [fel ar 19 Chwefror 2014]

'**moesau cyhoeddus**' gan gynnwys pryderon crefyddol, athronyddol a moesegol, '**amcanion polisi cymdeithasol**' gan gynnwys cynnal mathau penodol o ffermio i gadw swyddi, a '**pholisi diwylliannol**' ymhlith yr opsiynau a restrwyd gan y Comisiwn.²³

Ym mis Mawrth 2012 mewn trafodaeth ar y diwygiadau arfaethedig yn y Cyngor Amgylcheddol, ni ddaethpwyd i unrhyw gytundeb gan fod lleiafrif o'r aelod-wladwriaethau'n gwrthod y cynnig. Roedd y lleiafrif hwn yn cynnwys y DU, Ffrainc a Denmarc a nododd bryderon cyfreithiol amrywiol.²⁴

Oherwydd y materion a godwyd yn sgîl awdurdodi india-corn 1507, dechreuodd Llywyddiaeth bresennol y Cyngor o Wlad Groeg holi ynghylch y gefnogaeth ar gyfer ailddechrau'r trafodaethau ar y cynigion. Ar 11 Chwefror 2014, cefnogodd nifer o wledydd, gan gynnwys y DU, Denmarc a Lwcsembwrg, ailddechrau'r drafodaeth ar y diwygiad arfaethedig, y tro cyntaf ers i'r trafodaethau ddod i ben ym mis Mawrth 2012. Mewn cyfarfod o Gyngor Gweinidogion yr Amgylchedd ar y cynigion ar 3 Mawrth 2014, torrodd y DU o'r lleiafrif blocio blaenorol a mynegodd nifer o Aelod-wladwriaethau gefnogaeth i'r testun cyfaddawd. Arweiniodd hyn at bleidlais a mabwysiadu'n ffurfiol y testun cyfaddawd yng Nghyngor yr Amgylchedd ar 12 Mehefin 2014.

Roedd y testun cyfaddawd a gytunwyd gan y Cyngor yn cynnwys nifer o newidiadau arfaethedig i gynnig gwreiddiol y Comisiwn.²⁵ O dan y testun cyfaddawd byddai Aelod-wladwriaethau'n gallu gofyn i'r Comisiwn roi gwybod i gwmnïau bio-dechnoleg naill ai yn ystod y broses awdurdodi neu ar ôl i'r awdurdodiad gael ei roi o alwad Aelod-wladwriaeth am i gwmpas daeryddol yr awdurdodiad gael ei

²³ Euobserver **Gwledydd yr UE i drafod y 'rhesymau' dros wahardd GMO yn genedlaethol** 10 Mawrth 2010 [fel ar 18 Chwefror 2014]

²⁴ AGRAFACTS Rhif 11/14 12 Chwefror 2014

²⁵ Y Comisiwn Ewropeaidd *Cynnig am reoliad a fydd yn diwygio Cyfarwyddeb 2001/18/EC o ran y posibilrwydd i aelod-wladwriaethau gyfyngu ar neu wahardd tyfu cnydau GMO yn eu tiriogaeth* 13 Gorffennaf 2010, COM(2010) 375 terfynol [fel ar 19 Chwefror 2014] *Cynnig Cyfaddawd diwygiedig o ystyried Cytundeb Gwledyddol y Cyngor (darlleniad cyntaf)*, Mai 23, 2014

ddiwygio. Hynny yw, yn hytrach na bod awdurdodiad yn berthnasol i'r UE cyfan, byddai'n eithrio tiriogaethau rhai Aelod-wladwriaethau fel y gofynnwyd neu y cytunwyd arnynt.

Os yw'r cwmni bio-dechnoleg yn gwrthod newid ei awdurdodiad byddai'r Aelod-wladwriaeth yn gallu hysbysu'r Comisiwn o'i fwriad i wahardd tyfu'r cnwd GMO hwnnw ar y cyfan neu ran o'i diriogaeth ar nifer o seiliau tu allan i'r rhai sydd ar hyn o bryd yn rhan o'r broses asesu EFSA. Mae'r rhain yn cynnwys rhesymau economaidd-gymdeithasol, rhesymau polisi amaethyddol, rhesymau cynllunio gwlad a thref, rhesymau defnydd tir neu ar sail amgylcheddol nad yw eisoes wedi'i ystyried fel rhan o'r broses EFSA.

Byddai'n ofynnol i Aelod-wladwriaethau ddarparu copi drafft o'r mesurau i'r Comisiwn 75 diwrnod cyn eu mabwysiadu i'w hystyried. Byddai'r Comisiwn yn ystyried a yw cynnig yr Aelod-wladwriaeth yn gwneud defnydd priodol o'r pwerau a ddarperir o fewn y Gyfarwyddeb ai peidio. Ar ddiwedd 'cyfnod segur' o 75 diwrnod, gallai Aelod-wladwriaethau benderfynu diwygio'r mesurau gan gymryd i ystyriaeth unrhyw sylwadau a wnaed gan y Comisiwn neu eu mabwysiadu fel y cynigiwyd yn wreiddiol.²⁶

Yn ogystal, gall Aelod-Wladwriaethau ddirymu unrhyw fesurau sydd ar waith yn eu tiriogaeth a gofyn am i'r awdurdodiad gael ei ddiwygio i gynnwys unrhyw diriogaethau a eithriwyd yn y gorffennol.

2.2 Senedd Ewrop

Mabwysiadodd Senedd Ewrop safbwynt cyd-drafod ar gynigion gwreiddiol y Comisiwn ym mis Gorffennaf 2011. Roedd am ddiwygio cynigion y Comisiwn mewn sawl ffordd. Roedd hyn yn cynnwys ei gwneud yn ofynnol i aelod-wladwriaethau gymryd y mesurau priodol i osgoi presenoldeb anfwriadol cnydau GMO mewn cynhyrchion eraill yn eu tiriogaeth ac mewn ardaloedd ar y ffiniau ag aelod-wladwriaethau cyfagos. Cafodd diwygiadau hefyd yn cael eu cynnwys a fyddai'n caniatáu cyflwyno gwaharddiadau ar sail pryderon amgylchedd lleol. Yn

²⁶ AGRAFACTS Rhif 15/14 26 Chwefror 2014

ychwanegol at hynny, roedd Senedd Ewrop am gael sicrwydd na ddylai cyfyngiadau neu waharddiadau ar dyfu cnydau GMO gan aelod-wladwriaethau atal ymchwil biotechnoleg rhag cael ei gynnal, ar yr amod y cydymffurfir â'r holl fesurau diogelwch angenrheidiol.

O ystyried etholiadau Senedd Ewrop yn ddiweddar a faint o amser sydd wedi mynd heibio ers i'r Senedd fabwysiadu ei sefyllfa negodi, gall benderfynu ail-ymweld â'i hymateb cychwynnol. Fe ddaw yn glir a yw'r Senedd yn bwriadu gwneud hynny yn ystod y misoedd nesaf wrth i sesiynau busnes ffurfiol yn y Senedd fynd rhagddynt yn dilyn yr etholiadau.

Amserlen ar gyfer trafodaethau

Mae'r Cyngor wedi nodi ei fod yn disgwyl cychwyn trafodaethau tairochrog â Senedd Ewrop ar destun y cynnig terfynol yn yr hydref 2014. Bydd yr amserlen hon yn dibynnu a fydd Senedd Ewrop yn penderfynu ail-ymweld â'i sefyllfa negodi gwreiddiol. Bydd y Senedd yn cynnal ei sesiwn lawn gyntaf yn dilyn etholiadau mis Mai rhwng 1-3 Gorffennaf a bydd yn dechrau ystyried yn llawn y busnes ffurfiol ym mis Medi.

Ymatebion

Mae cwmnïau biotechnoleg a chyrrff anllywodraethol amgylcheddol yn gwrthwynebu'r newidiadau arfaethedig o hyd. ²⁷Dadleua cwmnïau biotechnoleg y gallai'r trefniadau eithrio danseilio hygredded Awdurdod Diogelwch Bwyd Ewrop, gonestrwydd y farchnad fewnol a phenderfyniadau sy'n seiliedig ar wyddoniaeth. ²⁸Mynega Greenpeace bryderon y bydd aelod-wladwriaethau sydd am wahardd cnydau GM yn agored i heriau cyfreithiol ac yn cael eu gorfodi i 'fargeinio' gyda lobiwyr biotechnoleg. ²⁹

Yn ogystal, yn ystod yr wythnosau diwethaf mae sylwadau wedi cael eu gwneud am effeithiau posibl y trafodaethau masnach UE-US sy'n digwydd, ar y cynnig. Fe'u gelwir yn Transatlantic Trade and Investment Partnership (TIPP). Mae amaethyddiaeth

²⁷ AGRAFACTS Rhif 17/14 5 Mawrth 2014

²⁸ AGRAFACTS Rhif 17/14 5 Mawrth 2014

²⁹ AGRAFACTS Rhif 17/14 5 Mawrth 2014

yn un o'r materion mwyaf dadleuol yn y trafodaethau. Mae Ysgrifennydd Amaeth yr Unol Daleithiau wedi galw am gysoni proses awdurdodi'r Unol Daleithiau a'r UE ar gyfer cnydau GMO gan fynegi pryder ynghylch faint o amser y mae awdurdodiadau GMO yn eu cymryd o fewn yr UE.³⁰

Mae cyrff anllywodraethol yr amgylchedd megis Greenpeace ³¹ a Chyfeillion y Ddaear Ewrop ³² wedi mynegi pryderon am oblygiadau a dylanwad y TIPP ar broses gymeradwyo GMO yr UE.

Rhagor o wybodaeth

I gael rhagor o wybodaeth am **Organebau a Addaswyd yn Enetig (GMO): Y broses awdurdodi ar gyfer eu tyfu**, cysylltwch â **Nia Seaton** (Nia.Seaton@Cymru.gov.uk)

Gweler hefyd:

- Y Comisiwn Ewropeaidd **Cwestiynau ac Atebion y Comisiwn Ewropeaidd ar bolisiau'r UE ynghylch tyfu a mewnfario cnydau GMO** 6 Tachwedd 2013

Gallwch weld **ein holl gyhoeddiadau** ar wefan y Cynulliad: cynulliadcymru.org/cy/bus-home/research.htm

Gallwch hefyd ein dilyn ni ar Twitter:

[@SeneddYmchwil](https://twitter.com/SeneddYmchwil)

Rydym yn croesawu eich sylwadau. Dylid anfon y rhain i: **Y Gwasanaeth Ymchwil, Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Caerdydd, CF99 1NA** neu eu hanfon mewn neges e-bost i Research.Service@cymru.gov.uk

Mae'r Gwasanaeth Ymchwil wedi llunio'r Nodyn Ymchwil hwn er budd Aelodau'r Cynulliad a'u staff cymorth. Mae'r awduron ar gael i drafod cynnwys y papurau hyn ag Aelodau a'u staff ond ni allant roi cyngor i aelodau o'r cyhoedd.

Rhif yr ymholiad: 14/0518

³⁰ Euractiv, **Unol Daleithiau am Gwyddoniaeth i setlo dadl GMO yn delio masnach gyda yr UE**, 18 Mehefin, 2014 [fel ar 26 Mehefin 2014]

³¹ *Cofnod y Trafodion*, 7 Tachwedd 2013, t.17, para.118

³² Cyfeillion y Ddaear Ewrop, **UE-US Fasnach delio cnwd bumper ar gyfer bwyd mawr?**, Hydref 2013 [fel ar 26 Mehefin 2014] :

